

Základní škola a mateřská škola Bečov, okres Most, příspěvková organizace

435 26 Bečov č. 17, tel. 476 110 317, www.zsbecov.cz

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

ŠKOLA: ZŠ Bečov

GARANT PROGRAMU: Mgr. Martina Martínková

CÍLE ŠKOLNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE

Cílem školní primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči sociálně patologickým jevům, které na ně působí. Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství představuje aktivity ve všech oblastech: drogových závislostí, alkoholismu a kouření, kriminality a delikvence, virtuálních drog (netolismus, televize a video), patologického hráčství (gambling), záškoláctví, šikanování, vandalismu a jiných forem násilného chování, xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu. Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddělitelnou součástí výuky a života školy. Ve spolupráci s rodiči bychom měli usilovat o formování takové osobnosti dítěte, která bude schopna orientovat se v dané problematice, bude si vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti - to vše s ohledem na svůj věk.

V tomto směru je významné získat pro spolupráci právě rodinu /rodiče, prarodiče, .../, kteří by měli sledovat způsob trávení volného času svých dětí a sledovat i prostředí, ve kterém se jejich děti pohybují. Bohužel se nám příliš nedaří tyto naše cíle realizovat, protože většina rodičů si stále nepřipouští možnost, že by se zmiňované problémy mohly týkat jejich dítěte a mnozí případné podezření pedagoga považují za zasahování do soukromí a útok na jejich potomka.

Svoji pozornost dále zaměřujeme na posílení kladného sebehodnocení, schopnosti samostatného rozhodování, asertivity žáků, u kterých se projevují náznaky nízké sebedůvěry a nerozhodnost. Výběr preventivních programů jsme zaměřili na problematiku mezilidských vztahů a komunikace, protože jsme přesvědčeni, že problémy v těchto oblastech se promítají do dalších rovin lidského života a mohou vést ke vzniku závislostí nebo k dalším sociálně patologickým jevům

OBSAH ŠKOLNÍ PRIMÁRNÍ PREVENCE

Jednotlivé tematické bloky - výchova ke zdravému životnímu stylu, výchova ke spolupráci, toleranci, prevence projevů diskriminace, rasismu, xenofobie, zneužívání návykových látek, kouření, promiskuitního chování, ale také ochrana člověka v krizových situacích a předcházení nebezpečným situacím - jsou začleněny do vyučovacích předmětů, zejména občanské výchovy, výchovy ke zdraví, zeměpisu, dějepisu, přírodopisu /na II. stupni/, prvouky, přírodovědy, vlastivědy /na I. stupni/. Všichni vyučující se snaží vést žáky ke spolupráci a řešit případné problémy ve vzájemných vztazích jednak mezi žáky, ale také ve vztazích s jejich rodiči. Snažíme se, aby preventivní aktivity v době vyučování byly doplněny besedami a přednáškami speciálních center a institucí.

INFORMOVANOST ŽÁKŮ A RODIČŮ

S Minimálním preventivním programem jsou rodiče seznámeni na třídních schůzkách třídním učitelem, žáci na třídnických hodinách. Ostatní veřejnost je informována prostřednictvím školních webových stránek. Další informace budou poskytovány na konzultačních hodinách, kde může být poskytnuta metodická pomoc, případně zprostředkována konzultace s odborníkem či specialistou.

ŠIKANA

Vymezení pojmu

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrášovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky /bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí/, tak i útoky slovní /nadávky, pomlvy, vyhrožování, ponižování/. Šikana se projevuje v i nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Také se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace /kyberšikana/.

Kyberšikanou chápeme zneužívání informačních a komunikačních technologií /mobilních telefonů, internetu/ k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Jedná se o úmyslné chování.

Rozdílem mezi oběma formami je identita útočníka. V případě kyberšikany je útočník většinou skrytý za přezdívku, nebo jiným neurčitým identifikátorem. Taktéž si útočníci speciálně pro tyto případy zřizují např. novou emailovou schránku, nové telefonní číslo, aby jejich totožnost zůstala co nejvíce utajena. Takto skryti v anonymitě jsou útočníci agresivnější, zákeřnější, krutější a používají metody, které by v případě šikany, kdy je totožnost útočníka ve většině případů známá, neuskutečnili. To vše pod dojmem nepolapitelnosti z anonymity.

Projevy šikany i kyberšikany nejsou samy o sobě trestným činem, ale jejich projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu jiných trestných činů.

V případě šikany:

- vydírání
- omezování osobní svobody
- ublížení na zdraví
- vraždy
- loupeže
- krádeže
- násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci
- poškození cizí věci
- vyhrožování
- pronásledování, atd.

V případě kyberšikany:

- nebezpečné pronásledování /stalking, např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pociťuje obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých/
- účast na sebevraždě /např. zaslání SMS oběti s úmyslem vyvolat u ní rozhodnutí k sebevraždě/
- porušení tajemství dopravovaných zpráv /např. "odposlech" odesílaného e-mailu/
- porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí /např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti/
- pomluva /např. vytvoření webových stránek zesměšňujících oběť/, atd.

Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu. V úvahu přicházejí i další trestné činy /např. nadřování, schvalování trestného činu, podněcování/

Odpovědnost školy chránit děti před šikanou

Škola má jednoznačnou odpovědnost za žáky. Je povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany:

- oznamuje tuto skutečnost zákonnému zástupci žáka - oběti, tak i zákonnému zástupci

žáka - útočníka

- oznamuje tuto skutečnost orgánu sociálně právní ochrany dětí

- obrací se na Policii ČR či státní zastupitelství /dojde-li k jednání, které by mohlo naplňovat znaku přestupku nebo trestného činu/

Společný postup řešení při výskytu šikany ve škole:

- zhodnocení situace - rozhodnutí, zda řešení škola zvládne sama, nebo si zavolá odborníka - specialistu

Řešení počáteční šikany /při problému, který škola zvládne sama/

- odhad závažnosti
- rozhovor s informátory a obětí
- nalezení vhodných svědků
- individuální rozhovory se svědky
- ochrana oběti
- rozhovor s agresory
- třídnická hodina
- rozhovor s rodiči
- realizace vhodné metody řešení
- práce s celou třídou

Řešení pro výbuch pokročilé šikany /škola nejprve sama zakročí, vyřeší akutní problém, později hledá pomoc odborníka - specialisty/

- bleskový odhad závažnosti a formy šikany
- záchrana oběti, zastavení skupinového násilí
- zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy
- zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi
- pokračující pomoc oběti /přivolání lékaře/
- oznámení na policii, navázání kontaktu se specialistou, informace rodičům
- rozhovor s obětí a informátory
- nalezení nejslabších článků mezi svědky
- rozhovory se svědky
- rozhovor s agresory

Nápravná opatření:

- výchovná opatření /napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy/
- snížení známky z chování
- doporučení rodičům dobrovolné umístění dítěte do střediska výchovné péče /Dyáda/
- návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou
- doporučení zákonnému zástupci agresora péči dítěte v PPP, SVP, u jiných odborníků - psychologů, psychoterapeutů, psychiatrů

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli.

Mgr. M. Martínková
školní metodik prevence